

*Денисюк М. М.,**аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*

ПРО ПРАВОВУ ПІДСТАВУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ

Анотація. Проаналізовано порядок призначення соціального забезпечення сім'ям з дітьми. Запропоновано та обґрунтовано правову підставу соціального забезпечення сімей з дітьми, якою автор вважає обов'язок виховання дитини.

Ключові слова: соціальне забезпечення, тимчасова непрацездатність, наявність дітей, материнство, обов'язок виховання дитини.

Постановка проблеми. Традиційно одним із суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин вважають сім'ю. Для сімей, у яких проживають та утримуються діти, передбачено окремі види та обсяги соціального забезпечення. Необхідність допомоги цій групі правоможних суб'єктів зумовлена особливими потребами жінки під час вагітності та пологів, необхідністю постійного стороннього догляду за дитиною, а також наявністю додаткових витрат у сім'ї, зумовлених появою дитини.

Міжнародно-правові акти визначають сім'ю як природний та основний елемент суспільства, якому мають гарантуватися найбільші охорона та допомога, особливо у тих випадках, коли на її відповідальність покладено турботу про несамотійних дітей та їх виховання. Для виконання міжнародних вимог, Україна взяла на себе зобов'язання надати соціальне забезпечення сім'ям з дітьми. Законами України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» [1] та «Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми» [2] визначено умови, розміри та види соціального забезпечення відповідних суб'єктів.

Актуальним залишається питання про правову підставу виникнення права на соціальне забезпечення сімей з дітьми. З'ясування ознак останньої допоможе виокремити соціальне забезпечення сімей з дітьми з-поміж інших видів забезпечення, а також визначити критерії для встановлення розміру грошових виплат та обслуговування цим суб'єктам.

Правнича наука не приділяє достатньої уваги проблемі правової підстави соціального забезпечення, потреба в отриманні якого зумовлена появою дитини. А відтак позбавлене наукової основи соціальне законодавство не в змозі забезпечити повноту регулювання відповідних відносин. Тому об'єктивно існує потреба у проведенні наукових досліджень у цій сфері з метою визначення поняття та особливостей правової підстави соціального забезпечення сімей з дітьми.

У фаховій літературі правову підставу соціального забезпечення сімей з дітьми досліджують у декількох напрямках. С.М. Синчук [3], В.Л. Стрепко [4], Г.В. Сулейманова [5], не приділяючи окремої уваги юридичній підставі забезпечення осіб з сімейними обов'язками, досліджують її в контексті тимчасової непрацездатності. Інші вчені (Т.С. Гусєва [6], Д.О. Гринюк [7], Л.В. Кулачок [8], О.В. Пономаренко [9], В.Н. Толкунова [10], В.Ш. Шайхагдінов [11]) обґрунтовували наявність самотійної підстави отримання соціального забезпечення у зв'язку з появою дитини у сім'ї. Однак, зважаючи на різноманітність науко-

вих концепцій про правову підставу соціального забезпечення сімей з дітьми, їх варто систематизувати та проаналізувати.

Метою цієї статті є обґрунтування власних міркувань щодо сутності поняття правової підстави соціального забезпечення сім'ї з дітьми на основі законодавчих положень та наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Сучасна галузева доктрина єдиною правовою підставою соціального забезпечення обґрунтовує соціальний ризик [12, 13]. Такими є: пенсійний вік, інвалідність, тимчасова непрацездатність, безробіття, бездомність, втрата годувальника та ін.

Соціальні ризики, з якими вітчизняне законодавство пов'язує соціальне забезпечення сімей з дітьми, встановлені Законами України «Про державні соціальні допомоги сім'ям з дітьми» [2] та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» [1]. Відповідно до цих нормативних актів такими є: вагітність та пологи, народження дитини, усиновлення дитини, встановлення опіки чи піклування, догляд за дитиною до досягнення нею трьохрічного віку та виховання дитини одинокою матір'ю. Законодавець диференціює правові підстави соціального забезпечення сімей з дітьми залежно від етапу появи дитини у сім'ї, її віку та умов виховання.

Систематизувавши відповідні положення законодавства, вважаємо, що усі вони об'єднуються єдиними критеріями. Перелічені обставини зумовлюють тотожні наслідки для сім'ї, пов'язані з підвищеними матеріальними витратами. Так, досліджуючи юридичну природу цієї групи правовідносин, науковці наголошують, що поява дитини у сім'ї означає настання негативних наслідків у формі не лише втрати чи зменшення заробітку та іншого доходу, а також і створює матеріальне обтяження, зниження рівня життя сім'ї через необхідність проведення додаткових витрат [6, с. 125; 14, с. 27]. Тому, надаючи соціальне забезпечення сім'ї, у якій проживають та виховуються діти, незалежно від умов надання цього забезпечення, держава бере на себе обов'язок частково компенсувати такій сім'ї понесені нею витрати, підтримати її і тим самим стимулювати жінку та чоловіка взяти на себе обов'язок материнства та батьківства. До того ж, той чи інший вид соціального забезпечення у будь-якому випадку надається сім'ї, у якій є діти, незалежно від того, хто є офіційним одержувачем такого забезпечення. Отримані блага повинні бути використані за потреби сім'ї, які виникли у зв'язку з появою дитини, а не на особисті потреби матері, батька чи інших осіб.

Вагітність та пологи, народження дитини, усиновлення дитини, встановлення опіки чи піклування, догляд за дитиною до досягнення нею трьохрічного віку та виховання дитини одинокою матір'ю є підвидами правової підстави соціального забезпечення сімей з дітьми, які визначають конкретний вид забезпечення та його обсяг. Їхнє значення у правовідносинах соціального забезпечення сімей з дітьми можна прирівняти за значенням до групи інвалідності у правовідносинах соціально-

го забезпечення інвалідів. Так, правовою підставою реалізації права на соціальне забезпечення є інвалідність. Однак, залежно від групи інвалідності, МСЕК формує індивідуальну програму реабілітації інваліда, де визначає персональні види та обсяги забезпечення.

Пропозиції про єдину правову підставу соціального забезпечення сімей з дітьми вже висловлювались у галузевій науковій літературі. Вченими запропоновано декілька підходів щодо розуміння правової підстави надання соціального забезпечення таким суб'єктам.

Перший – правовою підставою соціального забезпечення сімей з дітьми є тимчасова непрацездатність особи, яка народила та доглядає дитину. Узагальнюючи наукові висновки щодо визначення поняття тимчасової непрацездатності [3, с. 126; 4, с. 33-34; 5, с. 289], це поняття визначаємо як погіршення стану здоров'я чи інші обставини, через які особа не може виконувати трудову функцію, а тому потребує соціального забезпечення.

Проаналізувавши поняття тимчасової непрацездатності та його співвідношення із юридичними умовами соціального забезпечення сімей з дітьми, вважаємо такий підхід науковців дещо спірним з наступних причин.

По-перше, тимчасова непрацездатність є соціальним ризиком індивідуального характеру, тобто стосується конкретної особи і визначає її неможливість протягом певного періоду виконувати трудові обов'язки. Наприклад, хвороба характеризує стан здоров'я окремої особи, а не її сім'ї. Тому й соціальне забезпечення особи, яка захворіла, передбачене з метою компенсувати винятково їй негативні наслідки цього стану (втрату заробітку). Натомість, соціальне забезпечення сімей з дітьми має колективний характер. Таку тезу підтверджуємо положеннями преамбули Закону України «Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми», де передбачено гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми шляхом надання державної грошової допомоги з урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей [2]. Про колективний характер правової підстави соціального забезпечення сімей з дітьми свідчить також те, що у випадку смерті одного з батьків дитини або якщо дитина виховується лише матір'ю, держава бере на себе обов'язок відсутнього члена сім'ї утримувати дитину, поділяючи цей тягар з матір'ю (батьком).

По-друге, тимчасова непрацездатність – це стан здоров'я особи, пов'язаний із неможливістю здійснювати трудову діяльність. Однак, деякі види соціального забезпечення надаються сім'ям з дітьми незалежно від того чи працює особа, уповноважена отримувати це забезпечення. Важливими тут є інші обставини. Наприклад, допомога при народженні дитини призначається лише за умови народження живої дитини, що підтверджується свідоцтвом про народження дитини (ст. 11) або усиновлення дитини про що прийнято відповідне рішення (ст. 12-2); соціальна допомога на дітей одиноким матерям надається усім жінкам, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька або запис про батька проведено в установленому порядку органом державної реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері дитини (ст. 18-1) [2].

По-третє, соціальне забезпечення у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю має на меті компенсувати особі втрачений заробіток [3, с. 126]. Натомість, соціальне забезпечення, у зв'язку з появою у сім'ї дитини, спрямоване підтримати таку сім'ю (а не окрему особу), частково компенсувати ті витрати, які пов'язані з народженням та вихованням дитини. Для прикладу наведемо положення законодавства [2]: розмір допомо-

ги при народженні дитини призначається, базуючись на прожитковому мінімумі, встановленому для дітей до шести років (ч. 1 ст. 12); допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, надається у розмірі, що становить два прожиткових мінімуми для дитини відповідного віку (ч. 1 ст. 18); допомога на дітей одиноким матерям надається у розмірі, що дорівнює різниці між 50 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку (ст. 18-3). Тобто, заходи соціального забезпечення сімей з дітьми спрямовані повністю або частково компенсувати батькам чи іншим особам витрати, пов'язані з появою дитини відповідного віку. Законодавством передбачено повернення тих коштів, які спрямовані на придбання продуктів харчування, засобів гігієни, медикаментів, одягу, взуття та інших благ для дитини, незалежно від того хто з батьків чи інших осіб і в яких частках витратив гроші на відповідні потреби.

По-четверте, розмір соціального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності залежить не лише від середньомісячного заробітку особи, значення має також і страховий стаж [1, ст. 37]. Своєю чергою, допомога по вагітності та пологах, навіть та, яка виплачується за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, обчислюється винятково на підставі середньомісячного заробітку (доходу) особи [1, ч. 1 ст. 39]. Інші види соціального забезпечення сімей з дітьми виплачуються в рівному розмірі усім, хто має відповідні соціальні потреби, зумовлені появою та утриманням дитини. Відмова законодавця від надання страховому стажу значення юридичного факту, що визначає обсяг правоможностей сімей з дітьми є підтвердженням тому, що соціальне забезпечення таких сімей спрямоване вирішити проблеми захисту інтересів дитини, охорони її здоров'я, а не особи, яка виконує сімейні обов'язки, визначені появою дитини.

Прихильники другого підходу правову підставу, з якою пов'язане соціальне забезпечення сімей з дітьми, пропонують об'єднувати терміном «материнство» [6, с. 123]. Т.С. Гусева [6, с. 123], Д.О. Гринюк [7, с. 75]. Материнство розглядають як період у житті жінки, який охоплює виношування і народження дитини, а також її виховання і утримання. В.Н. Толкунова додає, що материнство є сукупністю прав і обов'язків жінки-матері, пов'язаних з народженням, утриманням і вихованням [10, с. 129].

Узагальнюючи визначення відповідного поняття, робимо висновок, що материнство передбачає не лише наявність дитини та її виховання, а також і народження. Натомість, українське законодавство закріплює право на соціальне забезпечення не обов'язково лише за тими жінкам, які народили дитину. Так, Закон України «Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми» прирівнює усиновлення, опіку до вагітності та пологів. Відповідно до абз. 6 ч. 1 ст. 8 цього нормативного акту, особи, які усиновили або взяли під опіку дитину протягом двох місяців з дня її народження, отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами на підставі рішення про усиновлення або встановлення опіки за період з дня усиновлення чи встановлення опіки і до закінчення строку післяпологової відпустки. Не пов'язує законодавець факт народження дитини також і з можливістю отримання державної соціальної допомоги у зв'язку з народженням дитини. Така допомога надається не лише за умов фактичного народження дитини, а й у випадку її усиновлення [2, ст. 12-3].

Окрім цього, вище згадуваний закон закріплює можливість отримати окремі види соціального забезпечення не лише ма-

тір'ю, а також і батьком дитини (державна соціальна допомога у зв'язку з народженням дитини (ч. 1 ст. 10) або усиновлювачем, опікуном, бабою, дідом, іншим родичем, який фактично здійснює догляд за дитиною (державна соціальна допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трьохрічного віку (ч. 1 ст. 13)).

Тому, вважаємо, що зміст правової підстави соціального забезпечення сімей з дітьми є ширшим від значення поняття «материнство». Законодавство не обмежує право на соціальне забезпечення лише фізіологічною здатністю жінки народити дитину. Мати дитину, відповідно до законодавства про соціальне забезпечення, не означає тільки лиш наявність біологічного зв'язку (кровного споріднення) між дитиною і її батьками. Кровне споріднення може бути й відсутнє. До осіб, які мають дітей, відносяться також усиновителі, опікуни і піклувальники. Важливо, щоб правовий зв'язок між дитиною і зазначеними особами був встановлений на законній підставі, тобто на підставі рішення суду чи рішення органу опіки і піклування. До того ж, надання соціального забезпечення не передбачає обов'язкової умови його отримання лише жінкою (матір'ю дитини). З метою залучити чоловіка, батька дитини, до її виховання та підвищити відповідальність його за сім'ю, передбачено також можливість надання соціального забезпечення і чоловікам [15, с. 21].

Згідно із третім підходом, правовою підставою соціального забезпечення сімей з дітьми є наявність дитини [8, с. 10; 11, с. 128]. Зокрема, Л.В. Кулачок відзначає, що державною допомогою може користуватися будь-яка сім'я лише за двох умов: наявності дітей у її складі та відповідної потреби [8, с. 10]. Уточнюючи формулювання відповідної правової підстави, О.М. Пономаренко вважає, що соціальне забезпечення надається за умови наявності у членів сім'ї неповнолітньої дитини [9, с. 82].

Такий підхід, вважаємо, потребує уточнення. Відповідно до ст. 1 Конвенції про права дитини, ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства», ст. 2 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», ст. 6 Сімейного Кодексу України, дитиною є особа до досягнення віку 18 років. Однак, відповідно до чинного законодавства, право отримати соціальне забезпечення мають не усі сім'ї з дітьми віком до вісімнадцяти років. Це право визначається настанням певних додаткових обставин виношування дитини, її народження, усиновлення чи оформлення опіки/піклування, догляд за дитиною до досягнення нею трьохрічного віку, виховання дитини одинокою матір'ю. Крім цього, передбачено також можливість отримання соціального забезпечення сім'ями, у яких проживають і виховуються діти після досягнення 18-річного віку. Наприклад, допомога на дітей надається одиноким матерям, одиноким усиновлювачам, матері (батьку) у разі смерті одного з батьків, які мають дітей віком до 23 років, якщо такі діти навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних, а також вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, до закінчення такими дітьми навчальних закладів [2, ч. 1 ст. 18-3].

Завершуючи аналіз законодавства та наукових концепцій, вважаємо, що правова підстава соціального забезпечення сімей з дітьми та тимчасова непрацездатність особи є різними юридичними категоріями, які різняться між собою суб'єктами-одержувачами забезпечення, своїм змістом, метою забезпечення, яке особа отримує у зв'язку з настанням відповідних обставин, а також значенням страхового стажу для виникнення правовідносин. Терміни «материнство» та «наявність дитини» не відповідають змісту правової підстави соціального забезпечення, тому їх використання може обмежити реалізацію права сім'ї на соціальне забезпечення та суперечить нормативно-правовому регулюванню відповідних відносин.

Правою основою наших аргументів вважаємо положення Декларації соціального прогресу і розвитку, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН у 1969 р., яка передбачає обов'язок держави забезпечити належний рівень життя для сімей і їх утриманців; охорону прав матері й дитини, турботу про виховання та здоров'я дітей, проведення заходів, спрямованих на охорону здоров'я й добробуту жінок, особливо матерів, що працюють під час вагітності та догляду за немовлятами, а також матерів, заробіток яких є єдиним джерелом забезпечення сім'ї; захист прав і забезпечення добробуту дітей.

Держава надає соціальне забезпечення сім'ям з дітьми у тому випадку, коли дитина проживає у цій сім'ї і отримує від неї догляд, турботу, продукти харчування, одяг, взуття, засоби гігієни та інші товари, які є необхідними для нормального розвитку. Тобто, соціальне забезпечення сімей з дітьми в Україні передбачено для тих суб'єктів, які взяли на себе обов'язок виховання дитини. Саме такий термін пропонуємо використовувати для позначення правової підстави соціального забезпечення сімей з дітьми.

Обов'язок виховання дитини як правова підстава соціального забезпечення характеризується наступними обставинами. По-перше, офіційне оформлення перебування дитини у сім'ї. Документами, які це підтверджують можуть бути свідоцтво про народження дитини, рішення про встановлення опіки/піклування чи про усиновлення та ін. Наявність кровних зв'язків не є обов'язковою умовою отримання соціального забезпечення.

По-друге, фактичне виконання членами/членом сім'ї обов'язків, які зумовлені наявністю дитини. Зокрема, потрібно підтвердження факту, що дитина фактично проживає у сім'ї. Якщо цього не встановлено, то у наданні соціального забезпечення буде відмовлено або його надання припиняється. Наприклад, у разі тимчасового влаштування дитини на повне державне утримання, відібрання дитини без позбавлення батьківських прав, виплата допомоги одиноким матерям призупиняється [2, ч. 2 ст. 18-4]. Для отримання соціальної допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трьохрічного віку закон також вимагає здійснення фактичного догляду за такою дитиною, що обмежує можливість особи, яка здійснює догляд, виконувати трудову функцію. У разі працевлаштування або виходу на роботу матері дитини або особи, яка фактично здійснює догляд за дитиною, до закінчення строку догляду у режимі повного робочого часу зазначена допомога виплачується особі, яка продовжує догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку [1, ч. 5 ст. 14]. Не може здійснювати також догляд за дитиною особа, яка захворіла. Тому, ч. 5 ст. 35 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими вихованням» передбачає надання допомоги по тимчасовій непрацездатності в разі захворювання матері або іншої особи, яка фактично здійснює догляд за дитиною віком до трьох років, застрахованій особі, яка здійснює догляд за дитиною, з першого дня за весь період захворювання.

Висновки. Підсумовуючи, вважаємо, що усі обставини, які зумовлюють виникнення права сім'ї на соціальне забезпечення можна об'єднати поняттям «обов'язок виховати дитину». Таким є необхідність догляду за дитиною та/або забезпечення її потрібними для життєдіяльності благами, що спричиняє неможливість здійснення членом сім'ї трудової діяльності та/або пов'язана із підвищеними соціальними витратами із бюджету сім'ї чи недостатністю сімейних коштів.

Законодавець закріплення його як єдиної правової підстави (з наступними підвидами) дозволить акцентувати, який факт держава вважає соціально-значимим, а також підвищить зо-

бов'язання сім'ї як соціально-відповідального суб'єкта (перед суспільством та державою) за адресне використання цільових соціальних коштів.

Література:

1. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням : Закон України від 18.01.2001 № 2240-III / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 14. – Ст. 71.
2. Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 5. – Ст. 21.
3. Синчук С.М. Проблеми законодавчого закріплення поняття непрацездатності / С.М. Синчук. // Вісник Львівського університету – Серія юридична. – Вип. 39. – Львів, 2004. – С. 121–126.
4. Стрепко В.Л. Правові засади регулювання соціальних допомог в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Стрепко В. Л. – Київ, 2007. – 169 с.
5. Сулейманова Г. В. Право социального обеспечения / Сулейманова Г.В. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. – 512 с.
6. Гусева Т.С. Социальное обеспечение семьи, материнства, отцовства и детства в России : теоретические и практические проблемы : дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. / Т.С. Гусева. – Московская государственная юридическая академия им. О.Е. Кутафина, 2012. – 347 с.
7. Гринюк Д.О. Державне соціальне страхування материнства / Д.О. Гринюк // Нове законодавство України та питання його застосування: Тези доп. та наук. повідом. учасників наук. конф. молодих учених та здобувачів (м. Харків, 26–27 груд. 2003 р.) / За ред. М. І. Панова. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2004. – С. 75–77.
8. Кулачок Л.В. Державна допомога сім'ям з дітьми як форма соціально-правового захисту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Л.В. Кулачок – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2003. – 17 с.
9. Пономаренко О.М. Правове регулювання соціального забезпечення допомогами у зв'язку з народженням та вихованням дитини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / О.М. Пономаренко. – Харків. нац. пед. ун-т. – Х., 2005. – 225 с.
10. Толкунова В.Н. Право женщин на труд в СССР. / Толкунова В.Н. – М. : Юрид. Лит., 1980. – 189 с.
11. Шайхатдинов В.Ш. Теоретические проблемы советского права социального обеспечения / В.Ш. Шайхатдинов – Свердловск : Урал. ун-т, 1986. – 156 с.
12. Гарасимів Т.З. Принципи права соціального забезпечення України : автореф. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Т.З. Гарасимів // Київ, 2002. – 16 с.
13. Синчук С.М. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення. / С.М. Синчук // Право України. – 2003. – № 3. – С. 55–59.
14. Федорова М.Ю. Теоретические проблемы правового регулирования социального страхования : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудовое право; право социального обеспечения» / М.Ю. Федорова. – С.-П., 2003. – 51 с.
15. Охрана материнства в контексте урегулирования трудовых и семейных отношений для мужчин и женщин. Сравнительный анализ систем охраны материнства в трех европейских странах. – МОТ, 2011. – С. 21.

Денюсюк М. М. О правовом основании предоставления социального обеспечения семьям с детьми

Анотація. Проаналізовано порядок призначення соціального забезпечення сім'ям з дітьми. Предложено и обосновано правовое основание социального обеспечения семей с детьми. Таким автор считает: обязанность воспитания ребенка.

Ключевые слова: социальное обеспечение, временная нетрудоспособность, наличие детей, материнство, обязанность воспитания ребенка.

Denysyuk M. About legal founding to provide social service for families with children

Summary. Is analysed procedure of appointment of service for families with children. Proposed and justified legal founding of social service for families with children. That author says: child rearing duty.

Key words: social service, temporary disability, children, maternity, child rearing duty.